

Notitie

Bindend Studieadvies

Gewenst op de TU/e?

Juni 2008

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat is BSA?	4
Argumenten voor BSA	5
Vraagtekens en kritiek bij de argumenten voor BSA	6
Argumenten tegen BSA	8
Conclusie en alternatieven	10

PF

Traverse 0.21

Postbus 513

5600 MB Eindhoven

Telefoon: 040 – 247 4221

E-mail: pf@tue.nl

Internet: www.tue.nl/pf

Inleiding

Op 6 maart 2008 is door het College van Bestuur door middel van een persbericht bekend gemaakt dat er een projectgroep Bindend Studieadvies (BSA) is ingesteld om de haalbaarheid van een BSA per 1 september 2009 te onderzoeken. In de Universiteitsraadsvergadering van 30 juni 2008 zullen de Universiteitsraadsfracties hun standpunt kenbaar maken en al dan niet instemming geven op de invoering van een BSA.

De PF is tegen een BSA op de TU/e. In deze notitie staat beschreven waarom. Er wordt beschreven wat een BSA is; daarna worden de voor- en tegenargumenten uiteengezet. Tevens worden alternatieve maatregelen voor het stimuleren van zelfselectie en het verhogen van studierendementen genoemd.

Deze notitie is een herziene versie van de PF-notitie "Bindend Studieadvies (BSA): Iets om af te wijzen?" van maart 2004 en is tot stand gekomen op basis van uitgebreide discussies binnen de vereniging PF, met de projectgroep BSA, andere studentenfracties (uit Eindhoven en de rest van Nederland) en met inbreng van studenten van een breed scala aan opleidingen.

Wat is BSA?

Wat zijn de wettelijke kaders voor de invoering van een BSA en waar komt het in de praktijk op neer?

Wat zegt de wet?

De wet (WHW, artikel 7.8b, derde lid) zegt het volgende over het bindend studieadvies: Aan een studieadvies *"kan het instellingsbestuur ten aanzien van opleidingen die daartoe door het instellingsbestuur zijn aangewezen, binnen het in het tweede lid bedoelde tijdvak [zolang de propedeuse nog niet met goed gevolg is afgerond], doch niet eerder dan tegen het einde van het eerste jaar van inschrijving, een afwijzing verbinden. Deze afwijzing kan slechts worden gegeven, indien de student naar het oordeel van het instellingsbestuur, met inachtneming van zijn persoonlijke omstandigheden, niet geschikt moet worden geacht voor de opleiding, doordat zijn studieresultaten niet voldoen aan de vereisten die het bestuur daaromtrent heeft vastgesteld. Het instellingsbestuur kan aan de afwijzing een termijn verbinden. Het instellingsbestuur kan de afwijzing uitstrekken tot opleidingen die met de desbetreffende opleiding het propedeutisch examen gemeen hebben. Het instellingsbestuur kan van de bevoegdheid krachtens dit lid slechts gebruikmaken, indien het in de propedeutische fase van de desbetreffende opleiding zorgt voor zodanige voorzieningen dat de mogelijkheden voor goede studievoortgang zijn gewaarborgd."*

De wet geeft als randvoorwaarde voor het bindend studieadvies: *"zodanige voorzieningen dat de mogelijkheden voor goede studievoortgang zijn gewaarborgd"*. Dat betekent dat de propedeuse een studeerbaar programma en goede studiebegeleiding moet hebben.

De wet maakt ook duidelijk dat het bindend studieadvies alleen gebruikt kan worden om studenten af te wijzen die niet geschikt worden geacht voor de studie. Het is dus in principe niet bedoeld als een maatregel om studentenaantallen omlaag te krijgen.

Waar kan het in de praktijk op neerkomen?

Voor alle duidelijkheid: een 'afwijzing' middels een BSA betekent dat de betreffende student echt moet stoppen met die studie. Het is dus geen 'advies' in de zin dat de student zelf kan beslissen of hij/zij het wel of niet opvolgt. Het BSA is dus een erg zware maatregel. (In het vijfde lid van het eerder aangehaalde wetsartikel wordt het volgende gezegd: *"Van de student die op grond van het derde lid is afgewezen, wordt de inschrijving voor de desbetreffende opleiding aan de betrokken instelling beëindigd. De student kan niet opnieuw aan die instelling voor die opleiding worden ingeschreven, tenzij het instellingsbestuur toepassing heeft gegeven aan de derde volzin van het derde lid of tenzij de betrokkene op een later tijdstip verzoekt om te worden ingeschreven voor de desbetreffende opleiding en daarbij ten genoegen van het instellingsbestuur aannemelijk maakt dat hij die opleiding met vrucht zal kunnen volgen."*)

Een bindend studieadvies zou bijvoorbeeld in kunnen houden dat studenten die in hun eerste jaar geen bepaald aantal studiepunten halen in principe niet door mogen gaan met hun studie. De grens ligt over het algemeen bij 30 ECTS, maar kan ook hoger of lager gesteld worden. Daarbij kan bijvoorbeeld ook geëist worden dat bepaalde vakken gehaald moeten zijn, zodat het gegeven advies representatief is voor de rest van de studievoortgang.

Op bijvoorbeeld de faculteit TM is het op dit moment al zo dat iemand die in het eerste jaar te weinig ECTS haalt of na twee jaar zijn propedeuse (P) nog niet heeft afgerond, geen vakken uit het tweede jaar en verder mag doen (de zogenaamde P-in-2-regel). Dat zou je een 'verkapt BSA' kunnen noemen, maar formeel is het geen BSA. De betreffende student mag dan daardoor een jaar lang nauwelijks vakken volgen, maar wordt niet gedwongen zijn studie te beëindigen.

Argumenten voor BSA

Onderstaande argumenten voor BSA zijn bij discussies binnen en buiten de TU/e naar voren gekomen.

- ***BSA spaart kosten***
Wanneer studenten grote studievertraging oplopen, kan de universiteit hen voortijdig wegsturen. Hiermee kan zij voorkomen dat er jarenlang in deze studenten moet worden geïnvesteerd zonder rendement.
- ***De rendementen moeten omhoog***
Landelijk worden de huidige studierendementen veel te laag geacht. De TU/e wil dit verhogen middels de invoering van het BSA. Wanneer studenten de druk van het BSA voelen worden zij gestimuleerd om een hoger studietempo te halen. Studenten die momenteel laat in hun studie uitvallen, krijgen nu eerder het stopsignaal gepresenteerd. Hierdoor gaan de rendementen na het eerste jaar omhoog.
- ***BSA motiveert studenten***
Het BSA geeft de student een heldere richtlijn waaraan hij zich dient te houden. Studenten die rondom deze norm hangen zullen nu gemotiveerd worden een extra inspanning te leveren. Op andere universiteiten is gebleken dat studenten dit studietempo het jaar erna volhouden.
- ***De juiste student op de juiste plek***
Het BSA is helder voor afgewezen studenten. Studenten zouden anders eindeloos doorploeteren en worden op deze manier tegen zichzelf beschermd. De universiteit kan hiermee ervoor zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terecht komen.
- ***BSA is beter voor alle studenten***
Door het BSA hoeft de aandacht van docenten minder naar ongemotiveerde en ongeschikte studenten te gaan. Bovendien zullen goede studenten sowieso beter functioneren als zij omringd worden door alleen goede studenten. Zij hebben dan minder last van 'meelifters' bij groepswork of studenten die colleges gebruiken om bij te kletsen. De kwaliteit van het onderwijs zal stijgen en de opleiding zal daardoor ook voor nieuwe studenten aantrekkelijker worden.
- ***BSA dwingt de instelling tot goede studiebegeleiding***
Het BSA mag wettelijk alleen worden toegepast als er goede studiebegeleiding is. Dit verplicht de faculteiten hun studiebegeleiding volledig op orde te hebben. Indien zij niet aan de richtlijnen voldoen is de kans op het verliezen van geschillen rondom het BSA zeer groot.
- ***Heldere afspraken: zowel student als instelling weten waar ze aan toe zijn***
Bij een BSA is helder vastgelegd wat student en instelling van elkaar kunnen verwachten. De instelling mag van de student verwachten dat hij/zij aan de eisen van het BSA voldoet en de student mag van de instelling een studeerbaar programma en goede studiebegeleiding verwachten.
- ***Studentenaantallen worden verkleind***
Grote studentenaantallen en daarmee samenhangende capaciteitsproblemen worden verminderd (Bouwkunde, Technische Bedrijfskunde). Anders dan bij numerus fixus krijgen studenten dan wel eerst de kans zichzelf in de propedeuse te bewijzen.
- ***Het BSA als extra kwaliteitskeurmerk***
Bij het maken van een keuze tussen verschillende universiteiten met dezelfde opleiding zal een scholier een BSA mogelijk zien als een extra kwaliteitskeurmerk. Dit BSA-keurmerk geeft aan dat er op een universiteit geen plaats is voor mensen die 'wat aanmodderen'. Hierdoor zal er dus meer tijd en aandacht zijn voor de serieuze student.

Vraagtekens en kritiek bij de argumenten voor BSA

De (vermeende) voordelen van BSA zijn vaak sterk te relativieren of er zijn op zijn minst vraagtekens bij te zetten.

- ***BSA spaart kosten?***

Het verbeteren van de financiële positie van een universiteit door het verhogen van studierendementen is makkelijker gezegd dan gedaan. De rendementen laten zich, zeker bij grote studentenaantallen, lastig sturen.

Het halen van weinig studiepunten hangt vaak samen met het volgen van weinig onderwijs en het weinig gebruik maken van onderwijsfaciliteiten en studiebegeleiding. Zulke studenten kosten relatief weinig en betalen wel gewoon collegegeld. Studenten die wel veel onderwijs volgen en intensief van studiebegeleiding gebruik maken, maar toch weinig studiepunten halen, zullen er over het algemeen ook zonder BSA wel van te overtuigen zijn dat ze hun studie beter kunnen beëindigen.

Verder is het niet zo dat een lager studentenaantal zich altijd direct vertaalt in minder kosten. Voor het begeleiden van projectwerk en het nakijken van werkstukken en tentamens gaat dat wellicht op, maar of er nu 86 of 81 studenten in een collegezaal zitten, maakt voor de kosten van dat college niets uit. Daarbij komen studenten ook voor een deel zelf tegemoet aan de kosten die voor hen gemaakt worden, doordat zij collegegeld betalen.

Bovendien brengt BSA ook kosten met zich mee (zie het tegenargument 'BSA brengt kosten met zich mee').

- ***De rendementen moeten omhoog?***

Voor het verhogen van rendementen, het motiveren van studenten en het goed doorverwijzen van studenten, zijn ook andere maatregelen mogelijk. Dat zijn minder zware, maar daardoor niet noodzakelijk minder effectieve maatregelen, zoals goede voorlichting, goede studiebegeleiding en goed onderwijs.

Het is overigens nog maar de vraag of de studierendementen echt beter zullen worden door de invoering van een BSA. Uit evaluaties van het BSA bij de faculteit Bedrijfskunde van de Erasmus Universiteit in Rotterdam blijkt dat BSA niet of nauwelijks effect heeft op het aantal studenten dat uiteindelijk de studie afrondt. Wel blijkt dat studenten die anders pas na het eerste jaar zouden afhaken, er eerder worden uitgefilterd. Zij houden daardoor meer studiefinanciering over om een andere studie op te pakken. Het is echter de vraag of dat niet net zo goed of misschien zelfs beter (en eerder in de studie) te bereiken is met andere maatregelen.

- ***BSA motiveert studenten?***

Voor wat betreft de motivatie van studenten, kunnen er grote vraagtekens bij gezet worden of BSA echt motiveert (zie het tegenargument 'BSA motiveert niet').

De hogere prestatiedruk kan bovendien leiden tot meer stress, faalangst en tentamenvrees, waardoor BSA in bepaalde gevallen zelfs een averechts effect zou kunnen hebben.

- ***De juiste student op de juiste plek?***

Bij goede studiebegeleiding in het eerste jaar kan al ver voor het einde van het eerste jaar in samenspraak met de student worden geconcludeerd dat de student niet op de juiste plek zit. Door een goede indeling van de propedeutische fase kan hierop worden ingespeeld. Een "slimme" inrichting van het vakkenpakket in het eerste jaar kan de student een goed beeld geven van wat de studie inhoudt. Door goede communicatie tussen studieadviseur en student kan al vroeg worden aangekaart dat de student wellicht beter een andere richting op kan gaan.

Bovendien kan ruim voor aanvang van de opleiding de student al naar een goede plek worden gestuurd door te zorgen voor goede voorlichting aan studiekezgers.

Tenslotte is een BSA geen garantie voor het doorsturen van studenten naar de 'juiste plek'. Als een student goede resultaten haalt voor een opleiding wil dat niet per se zeggen dat de interesse van de student bij die specifieke opleiding ligt. Bovendien kan een student die slecht presteert toch heel gemotiveerd zijn om in zijn studierichting verder te gaan en zich later toch te ontwikkelen tot een goede academicus.
- ***BSA is beter voor alle studenten?***

Ieder mens is uniek en er zullen dus altijd verschillen tussen studenten zijn. Goed onderwijs weet daarmee om te gaan. Iedere student voldoet al aan bepaalde vooropleidingseisen; nog strengere selectie is bij goed onderwijs niet nodig. Daarmee zou ook de diversiteit aan interesses, persoonlijke kwaliteiten en leerstijlen verminderen, waardoor het vermogen tot vernieuwing ook afneemt.

De Radboud Universiteit in Nijmegen heeft aangegeven geen BSA in te willen voeren omdat ze van mening zijn dat de maatregelen die verplicht zijn bij het invoeren van een BSA afzonderlijk al beter zijn voor alle studenten waardoor het BSA op zich niet meer noodzakelijk is.
- ***BSA dwingt de instelling tot goede studiebegeleiding?***

Hierbij moet opgemerkt worden, dat de studiebegeleiding eigenlijk sowieso goed moet zijn. Dat moet niet afhangen van de aanwezigheid van een BSA. Bovendien is goede studiebegeleiding een wettelijke voorwaarde voor BSA en is BSA niet bedoeld als een middel voor goede studiebegeleiding.
- ***Heldere afspraken: zowel student als instelling weten waar ze aan toe zijn?***

Heldere afspraken kunnen ook zonder BSA gemaakt worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan een instellingsbrede invoering van het studiecontract. Hierbij is voor zowel de instelling als de student duidelijk wat van hen verwacht wordt. Ook zonder BSA moeten beide partijen weten waar ze aan toe zijn.
- ***Studentenaantallen worden verkleind?***

Voor opleidingen die hogere studentenaantallen willen (Wsk, TN, etc.) zou dit juist een argument tegen een eventuele universiteitsbrede invoering van BSA kunnen zijn.

Je kunt je verder sterk afvragen hoe effectief BSA is als maatregel om problemen met de onderwijscapaciteit aan te pakken. Dit omdat het aantal mensen dat door het BSA van de instelling weggestuurd zal worden zeer klein is. De effectiviteit van het BSA als beperking van de studentenaantallen valt dus zwaar te betwisten.
- ***Het BSA als extra kwaliteitskeurmerk?***

Er kunnen grote vraagtekens gezet worden bij het argument dat een BSA als extra kwaliteitskeurmerk gezien wordt (zie het tegenargument 'BSA is een zwaktebod').

Als het BSA als kwaliteitskeurmerk wordt gezien, kan het ook potentiële nieuwe studenten juist afschrikken. Mensen met faalangst of een laag zelfvertrouwen kunnen het idee hebben dat ze niet goed genoeg zijn om een studie op de TU/e te kunnen afronden. Hierdoor kan de TU/e potentieel zeer goede studenten mislopen.

Argumenten tegen BSA

Op de voordelen van BSA valt het nodige af te dingen, maar wat is er nu echt op tegen?

- ***BSA is niet academisch***

BSA gaat in tegen het principe van eigen verantwoordelijkheid als basis voor academisch onderwijs en leidt tot verschooling. Eisen aan het eerste collegejaar creëren een sfeer waarin studenten niet worden gemotiveerd om een volledig jaar zonder studievertraging te doorlopen, maar juist om over de drempel van het BSA te komen. Het raakt dus fundamentele vragen over de rol van een universiteit en de verhouding tussen de universiteit en haar studenten. Een academische instelling behoort geen grenzen te hebben die studenten moeten passeren zodat ze kunnen blijven studeren. Een universiteit moet juist een beter studeerklimaat creëren om een volledig jaar zonder studievertraging te halen.

De PF hecht groot belang aan academische vrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van studenten.

- ***BSA is een zwaktebod***

Het al eerder genoemde BSA-keurmerk toont de kwaliteit aan. Echter, een dergelijk keurmerk is een indicatie van een slecht studeerklimaat; er is namelijk een BSA nodig is om studenten te motiveren. De studieadviseur van Elektrotechniek noemde in de Cursor van 3 oktober 2002 een BSA zelfs een zwaktebod.

- ***BSA motiveert niet***

Ook ongemotiveerde studenten kunnen een BSA-grens van bijv. 30 ECTS halen, maar daardoor zijn ze nog steeds niet inhoudelijk gemotiveerd voor hun studie. Studenten moeten juist gedreven worden door wetenschappelijke nieuwsgierigheid en betrokkenheid bij het vakgebied. Wanneer een universiteit intrinsieke motivatie gaat compenseren door externe motivatie middels strenge BSA-normen, komt dat de academische vorming niet ten goede.

- ***BSA zorgt voor calculerende studenten***

"Door de nadruk op studiepunten worden studenten steeds meer berekenend. Door de prestatie-eisen in het studiefinancieringssysteem, zijn studenten al veel calculerder geworden, maar dit zal alleen maar toenemen bij de invoering van een bindend studieadvies. Wanneer iets niet gevraagd wordt op het tentamen of wanneer er geen studiepunten tegenover worden gezet, is het voor de student niet meer interessant. Studenten studeren dan enkel nog voor de studiepunten en niet meer om kennis te vergaren. Dit kan niet de bedoeling zijn van ons hoger onderwijsstelsel." (Bron: notitie 'Bende Studenten Afgeschreven', LSVb, juli 2002.)

- ***BSA elders in Nederland***

Bij de Fontys, waar een BSA al langer ingesteld is, blijkt dat na de invoering procentueel steeds meer studenten een negatief BSA krijgen. Dit duidt er dus op dat sinds de invoering de prestaties van studenten juist omlaag gaan.*

Verder is gebleken dat hoewel de propedeuserendementen na de invoering van een BSA op universiteiten stijgen, de bachelorrendementen na 5 jaar niet omhoog gaan. Het blijkt dus dat het BSA op de lange termijn geen rendementsverhoging inhoudt. (bron: o.a. notitie Projectgroep BSA TU/e mei 2008: pagina 11 3^e alinea)

---

* <http://www.scienceguide.nl/article.asp?articleid=105475>

- ***BSA is een gevaar voor studentenactiviteiten***
Door de hogere prestatiedruk en de grotere nadruk op het behalen van studiepunten zullen studenten minder geneigd zijn zich in te zetten voor activiteiten buiten hun studie. Dat is een gevaar voor het Eindhovense studentenleven. Studenten leveren nu belangrijke bijdragen aan het bewaken van de kwaliteit van het onderwijs (bijvoorbeeld onderwijscommissies), de levendigheid van de campus en het imago van de TU/e. Daarbij doen zij tevens belangrijke organisatie- en bestuursvaardigheden op. De basis voor de vele studentenactiviteiten wordt vaak gelegd in het eerste jaar door bijvoorbeeld een (actief) lidmaatschap van een eerstejaarsoverleg of een sport-, cultuur- of gezelligheidsvereniging. Een BSA druist in tegen het begrip 'Eindhoven Studentenstad'.
- ***De prestaties in het eerste jaar zijn lang niet altijd maatgevend***
Eerstejaars studenten gaan een nieuwe levensfase in. Een groot verschil in onderwijsvorm en –niveau, voor het eerst op zichzelf gaan wonen en een nieuw sociaal netwerk opbouwen. Het eerste jaar geeft daardoor geen goed beeld van hoe iemand in de latere jaren van zijn studie zal presteren.
- ***De studiebegeleiding is mogelijk onvoldoende***
Is de studiebegeleiding aan de TU/e wel zo goed, dat aan de voorwaarde van de wet wordt voldaan? De ervaring aan andere instellingen leert, dat instellingen de benodigde begeleiding vaak onderschatten. Een citaat uit een discussiestuk van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb): *"De in de wet vastgelegde persoonlijke benadering vindt in de praktijk niet meer invulling dan de naam van de student boven het standaard uitdraaitje van de cijferresultaten dat bij de afwijzing wordt meegestuurd. Deze praktijk komt nog duidelijker aan het licht als we kijken naar de rechtszaken die de LSVb in naam van verwezen studenten heeft gevoerd. Van de 25 rechtszaken die in 2001 zijn aangegaan zijn er 23 met een beroep op deze grond gewonnen."*
- ***Er is een risico van onterechte afwijzing***
Het is natuurlijk niet de bedoeling dat studenten die een opleiding aan de universiteit kunnen halen, worden weggestuurd, maar er is altijd een mogelijkheid op onterechte afwijzing. Het moet niet de bedoeling zijn dat studenten een dergelijke afwijzing moeten aanvechten. Bovendien zijn dat vaak geen prettige procedures en is het de vraag of universiteit en studenten zo juridisch met elkaar om moeten gaan.

Conclusie en alternatieven

Bij de argumenten voor BSA zijn zoveel vraagtekens te zetten en de argumenten tegen zijn zo zwaarwegend, dat de PF tot de conclusie komt dat het invoeren van BSA een slecht idee is. Er kunnen en moeten andere maatregelen ingezet worden om zelfselectie door studenten te stimuleren en de studierendementen te verhogen. Betere alternatieven zijn:

- het verbeteren en persoonlijker maken van studievoorlichting, zodat studiekeizers een beter beeld hebben van de studie en minder vaak een studie kiezen die eigenlijk niet bij hen past (onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen');
- betere voorlichting aan eerstejaarsstudenten over het belang van goede studievoortgang en bijv. de relatie tussen het aantal studie-uren en tentamenresultaten (m.b.v. statistische gegevens);
- meer aandacht voor studievaardigheden en het leren studeren;
- een zodanig ingericht propedeuseprogramma dat de oriënterende, verwijzende en selecterende functies beter tot hun recht komen;
- een goed systeem van persoonlijke studiebegeleiding op basis van universiteitsbrede en opleidingsspecifieke studiebegeleidingsplannen.

Met de hierboven geschetste alternatieven worden ook daadwerkelijk de oorzaken van lage studierendementen aangepakt in plaats van alleen de symptomen. Deze alternatieve maatregelen zijn volgens de PF veel betere en effectievere middelen om de gewenste doelen te bereiken dan de invoering van een BSA.

Bindend Studieadvies: ongewenst op de TU/e!